

följas. Vi hoppas också föga af dem, vi här lemnat. Men det är klart, att ju längre våra kolleger fortgå på den beträdda banan, desto mera skola de förvärra sin sak. Ty det är först der, skäl tryta, hvarjehanda personliga beskyllningar vidtaga. Allmänheten torde icke vara blind nog att icke finna, hvad tillflykten till en sådan polemik har att betyda. Äfven den del af denna allmänhet, som förmår inse, att polemik måste finnas, om Tidningslitteraturen icke skall vara betydelselös, lärer lättast inse, att all polemik, som blott afser en Tidnings enskilda angelägenheter, icke en allmän princip eller sak, är lika betydelselös. Denna skall, i stället för att höja de af Saima ansatta Tidningarnes anseende, nedsätta det. Vi förneka det icke, att det äfven skall återverka på Saimas kredit. Men vi tvifla, att detta kan gifva dess motståndare någon serdeles tröst, och försäkra dem, att Saima likväl skall veta undgå den omedelbara verkan af deras uppbragta lynnes utgjutelser. Äfven hoppet att derigenom kunna uttrötta kennes kritik är illusoriskt. Vi måste, så länge denna kritik framkallar blott sjelfförsvar, icke ett lifligare bemödande att afhjelpa det bristande, anse våra påstående angående Tidningslitteraturens närvarande skick vara otillräckligt bevisade och fortfarande arbeta för deras erkännande. Detta systemål skall blifva det sista Saima låter fara. Så fast är vår öfvertygelse om den vikt för landet, en väl vårdad Tidningspress och den offentliga diskussionen ega.

10

20

Och den del af allmänheten, som önskar andligen lefva i maklig ro, råda vi att vackert bespara sina två Rubel och fly Saimas granskning som pesten. Vi begripa det väl, att man vid ostron och chambertin oroas af att tänka på barkbrödsätarna, vid toddyglaset icke gerna påminnes om Gräfenbergerkuren, då man en gång lyckligen absolverat sina examina, förargar sig öfver påminnelsen att lära, då man ingen vidare utsigt har till löneförhöjning, ger dem goddag, hvilka tala om det allmänna bästa, då man för lärdom fått en orden, anser recensenterna för jakobiner, och, då man fått pastorat, pietisterna för kättare, att allmänna opinionen är ett spöke för dem, hvilka finna till och med den enskilda vara onödig, och polemiserande Tidningar en harskramla för den, som är redebogen till sin middagslur – med ett ord, att tänka och dö för mängden äro två tråkiga ting. Men då Saima, om hon ville rådfråga deras afsky för den förra tråkigheten, skulle sjelf nödgas bereda sig på den sednare, så kan hon icke vara artig nog att afse deras makliga ro.

30

40

147 PENNINGKRISEN I SVERIGE.

Saima n:o 42 17. X 1844

För dem af våra läsare, hvilka icke hålla Svenska Tidningar, är kanske likväl den förlägenhet, hvari Svenska Banken för närvarande befinner sig, bekant genom ett par korta underrättelser derom i Finl. A. Tidning. Förhållandet är likväl så lärorikt, att några flera ord om detsamma icke torde vara ovälkomna – desto mindre, ju mera nytt ämnet är såsom föremål för offentligheten i Finland.

50

Sedan år 1834, då Svenska bankens metalliska fond utgjorde 2/5 delar af den utlöppande sedelstocken, har den varit öpnad för utväxling af klingande mynt mot sedlar. Man har kallat bankens försättande i detta skick för realisationen, emedan erfarenheten lärt, att det cirkulerande sedelmyntet för dess bekvämlighets skuld icke till någon större

del utbytes mot klingande mynt, samt att vissheten att när som helst kunna göra detta utbyte är tillräcklig, för att uppehålla pappersmyntets värde. De öfriga $\frac{3}{5}$ delarne af sedelstocken äro då naturligtvis grundade endast på lån och hafva säkerhet förnämligast genom inteckning i fastigheter, men vanligen äfven till någon del i pant af metaller och borgen. Så lemna Svenska banken lån mot effekter af guld och silfver samt mot koppar och jern, insatt i metallvägen.

Häraf synes, att pappersmyntets säkerhet till en stor del måste bero af bankens förvaltning. Om nemligen lån utgifvas motsvarande ett högt
10 åsatt värde å den fasta egendomen eller metallen, eller mot osäker borgen, så blir äfven sedelmyntets säkerhet mindre än vid ett motsatt förfarande. Missgynnande konjunkurer kunna nedsätta fastigheternas värde, förorsaka ett större antal fallissementer o. s. v., hvarigenom då en större eller mindre del af pappersmyntet blir utan motsvarande valuta, förtroendet till banken och dess papper försvinner, detta utbytes mot metalliskt mynt, och den föregifna realisationen blir tillintetgjord. Ty det är klart, att så snart t. ex. $\frac{1}{5}$ del af sedelstocken blifvit utbytt mot bankens klingande mynt, så återstår i denna metallisk
20 valuta endast motsvarande $\frac{1}{4}$ del af den ännu utelöpande sedelmassan, och realisationens grund är sålunda upphäfvän. Så länge derföre ingen utvexling sker, gifva de nämnda $\frac{2}{5}$ delar i klingande mynt säkerhet, men så snart det minsta deraf blifvit utvexladt är förhållandet rubbadt. Sådane hvälfningar hafva förekommit i de flesta länder, i hvilka pappersmynt finnes, och ingen mensklig makt kan gifva en borgen, att de i en framtid aldrig skola inträffa. De kunna aflägsnas och mildras genom kloka mått och steg, men föga kunna skakningar i penningväsendet någonsin förekommas.

Det har ofta händt, att regeringarne under svåra krig, stundom blott till följd af slösaktig hushållning, nedsatt det klingande myntets skrot
30 och korn eller utgifvit sedlar i sådan mängd, att dessas värde hastigt fallit. Man hade också i Sverige härfpå haft flera exempel och har derföre ställt riksbanken under Rikets Ständers styrelse, så att dessas fullmäktiga äfven mellan riksdagarne förestå bankens förvaltning. Men äfven sålunda har nu tio år efter den sista realisationen en förlägenhet i penningväsendet inträdt, som hotar med vidtutseende följder. Af bankens metalliska valuta har sedan denna tid ungefär hälften försvunnit, dels genom det fordom i Finland cirkulerande sedelmyntets inlösen, dels genom export till andra utländska orter för att betäcka handelsimporten från dessa. Härigenom är nu realisationens grund
40 mynt utgått från banken, eller med $\frac{1}{15}$ del, men för det återstående finnes blott tredje delen motsvarande valuta i bankens hvalf.

Svenska sedelmyntets indragning i Finland är en af dessa händelser, hvilka man kanske icke förutsett, då man hängifvit sig åt förhoppningen på realisationens fasta bestånd. Silfverutvexlingen i följd af densamma har dock haft sin bestämda, lätt beräknade gräns. Så förhåller sig icke med den öfriga silfverexporten. Skulle alla förhållanden vara orubbade, så borde handelsexporten motsvara importen, denna icke behöfva betäckas med kontanter, och således ingen utförsel af klingande
50 mynt ega rum. Hade några utländska lån funnits, för hvilka under loppet af de tio åren afbetalning eller ränta utgått, så hade silfverutförseln häraf varit förklarlig. Men nu har tvärtom under samma tid ett utländskt lån till tie millioner blifvit gjordt af en förening jernbruksegare, hvilket således med en lika summa ökat klingande myntet i landet. Det finnes således ingen annan förklaring öfver det anförda

förhållandet, än att sednare årens handelsimport öfverstigit exporten, att det cirkulerande genom nyssnämnda lån förökade klingande myntet icke räckt till att betäcka denna öfverimport, utan att silfret för detta ändamål blifvit uttagit ur banken och utskeppadt.

Man har sökt förklaringar till detta oväntade förhållande samt icke utan hög grad af sannolikhet anført: att en hastigt ökad penningetillgång, genom öfverdrifna utlåningar ur banken, genom inrättandet af privatbanker och genom redan nämnda utländska lån, i förening med det sedvanliga utkrediterandet uti inrikes-handeln uppdrifvit lyxen och jemte den importen af alla för dess tillfredsställande behöfliga varor. Genom officiella uppgifter har man äfven intygat, att införseln af vissa lyxartiklar under sednaste åren stigit utomordentligt, men man slutar dels af allmänna sägen dels omvänt af klingande myntets öfvergång till utlänningen, att denna införsel på olaglig väg varit större, än den framstår i tullspecialerna.

Sannt är, att man i Finland ser dessa förhållanden framställda endast från en sida, samt att det tydligen märkes, huru framställningen verkligen är gjord i fabriksintressets tjänst, för att åstadkomma strängare band på införseln af manufakturartiklar. Allt detta oakadt synes man likväl kunna förlita till sanningsenligheten af de hufvudsakligaste här omnörda fakta. De visa då att bankförvaltningen icke ensam kan göras ansvarig för inträffande oordningar i penningeväsendet, utan att dessa äfven bero af hvarje lands lagstiftning och styrelseåtgärder i öfrigt, hvartill för de länder, hvilka i större skala deltaga i världshandeln, kommer beroendet af dennas skiftningar. Dock visar alla bankers historia, att ett omåttligt utgifvande af sedelmynt orsakat dettas fallande mot det klingande myntet samt dermed bankrutter och en förstörd kredit. Ty äfven då sedelmyntet har en skenbar säkerhet uti hypotek på fastigheter eller uti borgen, åstadkommer en öfver behofvet ökad penningetillgång vågsama företag, hvarigenom låntagarena göras insolventa och denna säkerhet försvinner, samt öfverflödig införsel af varor, emot hvilka klingande myntet utföres, och förtroendet till banksedlarne upphörer. Det sednare verkas äfven derigenom, att penningetillgången inom landet gör alla varor omåttligt dyra, hvarföre dessas införande från utlandet blir så mycket indräktigare. När sedan sedelmyntet icke mera kan inlösas, och i följe deraf handlanden icke har någon utväg att betala utlänningen, faller det i värde. Då faller äfven småningom värdet på fastigheter och varor, ehuru högt det än kan stå uti det värdelösa sedelmyntet. Detta, som blifvit utlånadt mot säkerhet i samma fastigheter, medan dessa ännu hade ett högre värde, och mot enskildas kredit, medan deras förmögenhet i förhållande till penningen var större, har nu förlorat en del af denna säkerhet, och detta verkar dess ytterligare fallande.

Till denna punkt har det för närvarande ännu icke kommit i Sverige. Men silfrets utströmmande ur banken har likväl väckt uppmärksamheten på dessa faror. Att förekomma dem är icke lätt. Sedelmyntets indragning genom uppsägande af gjorda lån skulle hafva till följd enskildas ruin och en rubbning af allmänna krediten, vådlig äfven för banken, som derigenom skulle förlora i säkerhet för sina utlåningar. Den andra utvägen, att öka bankens metalliska förråder, hvilken man äfven tillgripit, har också sina svårigheter. Ty detta kan naturligtvis ske endast genom utländskt lån eller genom uppköp af metaller inom landet. Det sednare är detsamma som utgifvandet af sedelmynt, emedan naturligtvis endast detta kunde användas som betalningsmedel. Såväl i detta fall som vid lån från utrikes ort måste metallen blifva

10

20

30

40

50

banken dyrare, än dess pris bestämmes af den gällande kursen mellan klingande och sedelmynt. Man har derföre nödgats vidtaga försigtighetsmått att hindra, det icke leverantörerna tillvexla sig af bankens återstående silfverförråd och åter sälja detta till densamma. Men om blott det högre priset utom kostnaden för transporten äfven betäcker räntan för den dubbla omsättningen, så är det leverantörerna likgiltigt, antingen de uttaga silfver från banken dagen före eller dagen efter dess inlemnande. Då nu akkord om leveransen blifvit träffadt med inhemska män, d. ä. då silfret köpes mot sedlar eller obligationer, så kan väl

10 bankens metalliska valuta åter bringas upp till $\frac{2}{5}$ delar mot den åter förökade sedelstocken; men det vill synas, som om samma orsaker, hvilka haft ökad handelsimport och klingande myntets utförande till följd, då skulle fortfa- ra. Tillgången på penningar blir nemligen den samma som förr; varornas pris bibehålles således vid samma höjd, och vinsten på deras införande från utlandet blir densamma. Eller med andra ord: penningens pris i förhållande till varor förblir lika lågt, och utförseln af klingande mynt således fortfarande ett lockande företag. Mot detta resonement kan väl anföras, att t. ex. Englands Bank likaså

20 invexlat metallisk valuta med en förlust af $2\frac{1}{2}$ till 3 procent; men dertill kan då äfven tilläggas, att dess kritiska belägenhet i dylika fall hvarken varit vållad af för stark sedelemission eller af öfverflödiga omloppsmedel öfverhufvud. Detta bevisas enkelt deraf, att Englands export under halftannat sekel (Engelska Banken grundlades 1694) oafbrutet öfverstigit importen mera, än detta varit förhållandet i något annat land. Vi tala då icke om privatbankerna i England, af hvilka en mängd gått under äfven genom oförsigtigt sedelemission. Om dessa och dylika exempel i andra länder vittna mot nyttan af banker, grundlagda af bankbolag, så visar deremot just Engelska Banken (Bank of England) icke mindre än den Franska och de flesta öfriga länders, som

30 bestå af enskilda bolag, att dessa vid en lämplig kontrol från regeringens sida med största säkerhet drifva sina affärer. Ty den enskildas omedelbara fördel manar kraftigare till tillbörlig försigtighet än pligt-känslan i förhållande till det allmänna.

Med särskildt afseende på det omnämnda af Svenska bruksegare gjorda utländska lånet, nödgas man tro, att detta verkligen äfven bidragit till den iråkade förlägenheten. Det synes väl, som om ett lån till lägre räntefot än den i landet gällande ovilkorligen borde medföra vinst för detsamma. Otvifvelaktigt är, att låntagaren, antingen det är statskassan eller ett bolag, skördar denna vinst. Men om penningtill-

40 gången i ett land är så stor, den vid gifna förhållanden vara bör, så måste dess förökande genom ett utländskt lån medföra de följder för landet, om hvilka vi ofvanföre talat. Det hastigt ökade penningförrådet måste öka varornas pris, d. ä. i förhållande till dessa nedsätta penningens, samt uppmåna till införsel af de förra, till utförsel af den sednare. Sprides det tillkomna penningförrådet i landet såsom klingande mynt, så går detta snart åter ut; utgifves det såsom sedelmynt, så strömmar detta till banken för att vexas mot metallisk valuta, hvilken försändes till utlåningen. Enda motvigen mot en sådan inverkan af ett utländskt lån, om detta blir af nöden, synes derföre vara den, att till

50 ungefär lika belopp indraga af det redan kurserande myntet. Detta synes åter, der pappersmynt utgifvet mot hypotek finnes, lättast kunna verkställas, om nya utlåningar undvikas eller försvåras genom att fordra större säkerhet. Vid ett lån i fredstid torde denna omsorg vara så mycket nödvändigare. Ty af ett lån för krigs förande går vanligen en del omedelbart ut ur landet för krigets behof, utan att således öka den

cirkulerande penningmassan. Så hafva t. ex. Englands statslån utgått såsom krigsomkostnader och subsidier; hvarförutan en del deraf utgör Bankens grundfond.

Synnerligt lärorik för Finska förhållanden är den uppmärksamhet, för hvilken den närvarande penningekrisen gjordt kreditlagstiftningen till föremål. Ehuru nemligen kreditlagarne i Sverige till en del äro strängare än de Finska, har man likväl med fullt skäl ansett det till sed vordna utkrediterandet af varor vid inrikes handeln vara lika förderligt för industrin som uppmuntrande till öfverdrifven lyx och ett förstörande lefnadssätt. Vi hafva vid ett föregående tillfälle omnämnt den reform, man i detta hänseende föreslagit, nemligen upphörandet af handelsböckers beviskraft samt införandet af anvisningar, hvilka borde stå under vaxelrätt. Att en tjenlig reform häruti både i industrielt och moraliskt hänseende vore välgörande äfven i Finland, torde blott behöfva antydvas, för att medgifvas.

10

Ingen af våra läsare läser underlåtit att vid tanken på de svårigheter, för hvilka penningeväsendet och allmänna krediten i Sverige nu är utsatt, äfven tänka på lyckan för eget land att genom den här skedda realisationen vara befriadt från alla farhågor på den sidan. Måtte icke ens en aflägsen framtid medföra någon hotande utsigt för frukterna af detta så utomordentligt gäneliga företag, hvars genomförande då skall räknas till de för fosterlandet lyckligaste tilldragelser.

20

148 ÄRO FRANSOSERNE FÖRSTÄNDIGT FOLK?

Saima n:o 42 17. X 1844

Mången af våra värda läsare torde aldrig gjort sig denna magtpåliggande fråga. Och de, som gjort den, kunna i en mängd skrifter läsa, att Franska folket är ett sällskap af lättsinniga pratare och dansmästare. Man kan också knappt tro annat om ett slägte, som säger *oui*, istället för att rätt och slätt säga jag, och som blott raisonnera, då de borde tala förnuftigt. Hvar man vet dessutom, att förståndet, som således också icke hörer oss Finnar till, är ren Svenska, att det kommit till Sverige från Tyskland, och att Fransoserna af sina kära grannar icke tagit annat än pengar och ämne för sitt löje. På sin höjd kan man ännu tillägga, att de med omild hand beröfvat de beskedliga Tyskarne deras stångpiskor; men att de skulle oroat det under samma loyala prydnad belägna, med citationstecken behörigen försedda förståndet, derom vet man föga att berätta.

30

40

Och då på den vägen intet förstånd hunnit till de arma Fransoserna, så är det hort nära omöjligt att utgrunda, hvarifrån något af varan skulle tillkommit dem. Vi vilja visst icke neka, att ju deraf finnes stort öfverflöd i en viss verldsberömd tidning, i den, hvilken väl blygsamt låtit förstå, att äfven med »andra tidningar i landet saken är densamma,» som med dess egna värderika spalter, undantagande blott en endas »låtsade sakkännedom,» men hvars utomordentliga modesti vi ingalunda kunna tillåta så djupt nedsätta dess eget öfver all jemförelse upphöjda värde – med ett ord i Borgå Tidning. Men ty värr finnes hvarken Borgå eller Herr Viderholms tryckeri i Frankrike, den goda staden knappt nog på en Fransk karta. Också fordras redan något förstånd att välja en förständig läsning, och man har derföre skäl betvifla, att Fransoserna förstått fatta sin lycka och tillhöra den lyckliga allmänheten, som »genom ett årligt ökadt antal prenumeranter

50